

Haber Sitelerinin Covid-19 Aşılarına Yönelik Yaklaşımı ve Haber İçeriklerinin Değerlendirilmesi

Approaches of News Sites to Covid-19 Vaccines and Evaluation of News Content

Taybe TOPSAKAL¹, Ferhat FERİK²

Öz

Yaşanan Covid-19 salgını ile birlikte medyanın bilgilendirme ve yönlendirme işlevlerinin daha da önemli hale geldiği görülmektedir. Sağlık alanı, özellikle de virüs ve aşı gibi konular üzerine tahminler yürüterek değerlendirme yapılamayan ve uzmanlık gerektiren bir alan olduğu için toplum üzerinde medya aracılığıyla ulaşılabilecek sağlık alanındaki uzmanların etkisi önemli olmaktadır. Bu çalışmada farklı yayın politikalarına ve koşullarına sahip internet haber sitelerinin Covid-19 aşıları ile ilgili yaptığı haberler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Yapısı gereği sürekli aktif, hızlı ve çok sayıda habere yer verebilen haber sitelerinin aşı konusunda hangi yaklaşımlara sahip olduğu ve küresel bir sağlık olayında yayın politikalarının haber içeriğine yansıtıp yansımadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, haber sitelerinin küresel sağlık söz konusu olduğunda dahi bir uzlaşma içinde olmadıkları, kendi yayın politikalarını haber içeriklerine yansıttıkları görülmüştür. Haberin güvenilirliğini artıran uzman görüşünün etkisinin bu sebeple azaldığı bunun da yanlış bilgi ve komplo teorilerinin etkisini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Çok fazla ve birbirinden farklı bilgilerin bulunması, alınan tedbirlere karşı uyumu ve süreci kontrol altına alacak olan aşı gibi çözümlere de yaklaşımı etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: covid-19 aşı haberleri, covid-19 aşıları, haber siteleri, covid-19 haberleri, infodemic.

Abstract

With the Covid-19 pandemic, it is seen that the information and inducement functions of the media have become more important. Since the field of health is a field that cannot be judged by making predictions on issues such as viruses and vaccines and requires expertise, the influence of experts in the field of health, which can be reached through the media, is important. In this study, the news about Covid-19 vaccines made by internet news sites with has different publishing policies and conditions were analyzed using the content analysis method. It was aimed to reveal the approaches of news sites that are constantly active, fast, and capable of giving numerous news due to their nature, and whether the broadcast policies in a global health event are reflected in the news content. According to the findings of the study, it has been observed that news sites are not in agreement even when it comes to global health, and they reflect their broadcast policies to their news content. It has been concluded that the effect of expert opinion, which increases the credibility of the news, decreases for this reason, and this increases the effect of misinformation and conspiracy theories.

Keywords: covid-19 vaccine news, Covid-19 vaccines, news sites, covid-19 news, infodemic.

Araştırma Makalesi (Research Article)

Gönderim Tarihi (Received): 26.02.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 31.05.2021

Atıf (cite as): Topsakal, T. ve Ferik, F. (2021). "Haber Sitelerinin Covid-19 Aşılarına Yönelik Yaklaşımı ve Haber İçeriklerinin Değerlendirilmesi". Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (AKİL) Haziran (35), s. 370-386, DOI: 10.31123/akil.886679

1 Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi, taybe.topsakal@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0303-9870.

2 Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi, fferik16@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0330-0098.

Giriş

Medya, toplumun gelişmelerden haberdar olup tutum oluşturabilmesinde oldukça önemli bir role sahiptir. Gazeteler ile başlayan medyanın toplumu bilgilendirme süreci, zamanla farklı kitle iletişim araçları ve teknolojilerin gelişmesiyle çeşitli değişimlere uğramıştır. Bu değişimler yeni kitle iletişim aracının yeni bir özelliği ile insanların genellikle ilk tercihi olması ve önceki kitle iletişim araçlarının işlevinin değişmesi şeklinde devam etmiştir. Örneğin haberin veriliş biçimi her kitle iletişim aracı için farklı, çeşitli önceliklere ve biçimlere dayanmaktadır. Gazetelerde haberler yazılı olduğu için daha çok bilgi, radyoda sadece ses olduğu için betimleme, televizyonda ise haberin görüntüleri ön plana çıkmaktadır.

Günümüz için en yeni kitle iletişim aracı ise dijital medyadır. Dijital medya, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de haber takibi için en çok tercih edilen kitle iletişim aracıdır (Reuters, 2020). Dijital medya, kendinden önceki kitle iletişim araçlarının yapabildiklerine kendine has özellikleri de eklemiştir. Kendini diğer kitle iletişim araçlarından ayıran özelliği, 7 gün 24 saat bilgiye anlık erişim imkânı ve etkileşimin olmasıdır. Bu gelişmelerden gazetecilik de etkilenmiş ve anlık haberde birbiriyle yarışan haber siteleri ortaya çıkmıştır. Geleneksel medya sahipleri zaten elinde var olan verileri dijitalde de değerlendirirken, sadece dijital habercilik yapan haber siteleri de mevcuttur. Geleneksel medya haberciliği ile internet haberciliği farklı koşullara sahip olduğu için aynı medya grubu ve aynı veriye sahip siteler, bu iki ayrı platformda farklı habercilik yapmaktadır. Bu farklılık, medyaların yapıları kaynaklıdır, yayın politikalarını farklı koşullarda da sürdürmektedirler.

Medyanın gündem belirleme işlevi (McCombs ve Shaw, 1972) dijitalde de devam etmektedir. Bu sebeple günümüzdeki Covid-19 salgını sürecinde haber sitelerinin de bu sürece yaklaşımı oldukça önemlidir. Çünkü aşı ile ilgili komplo teorileri ve aşı karşıtlığı gibi tutumlar, ülke genelinin gündelik hayatını etkilemekle kalmayarak hem kişisel hem de toplumsal bir yaşam mücadelesi anlamına gelmektedir. Yapılan araştırmalarda Covid-19 aşılılarıyla ilgili insanların güvensiz ve endişeli olduğu görülmüştür (İnfodemi, 2020). Covid-19 aşılı ile ilgili olumlu haberlerin ise insanları umutlandırdığı ve aşı olmaya teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır (Hayes ve Clerk, 2020).

Bu çalışmada ise seçilen haber sitelerinin aşı haberlerine nasıl yer verdikleri üzerine veriler toplanarak değerlendirmeler yapılmıştır ve saptamalarda bulunulmuştur. Aşı ile ilgili haberlerin veriliş biçimi, hem okuyucuda Covid-19 aşısına karşı yaratacak tutum bakımından etki bağlamında hem de Covid-19 salgını gibi olağanüstü koşullarda haber sitelerinin yayın politikalarını esnetip esnetmediğini gösterecektir. Eğer haber sitelerinin olağanüstü koşullarda da önceliği ideolojisi doğrultusundaki yayın politikası ise bu durum o haber sitesindeki haberlere dolayısıyla da aşı ile ilgili haberlere de yansıtacaktır. Haber sitelerinin aşılara karşı tutumunun toplumda yansımaları görülecektir. Bu durum haber sitelerinin kamuoyunda ne kadar büyük bir sorumluluğu olduğunu, Covid-19 küresel salgını döneminde de göstermiştir. Bu çalışma haber sitelerinin yayın politikalarını Covid-19 aşı haberlerine yansıttıkları sonucunu göstermesi açısından önem taşımaktadır. Haber sitelerinin aşı gibi halk sağlığı ile ilgili oldukça önemli bir konuda ortak uzlaşma ile hareket etmeyip yayın politikaları doğrultusunda hareket etmeleri bazı toplumsal sorunlara yol açabilmektedir.

Bu araştırmada haber sitelerinde bulunan Covid-19 aşılı ile ilgili haberlerin; olumlu, nötr, olumsuz olarak içeriği, kişi veya kurum olarak kaynağı, aşının tavsiye edilip edilmediği, aşı karşıtı iddialara yer verilmesi ve bu iddiaları karşı tutumu, aşı yaptırdığını veya yaptırmadığını belirtenler, hangi aşının

hangi haber sitesinde daha çok yer aldığı gibi başlıklar altında haber içerikleri değerlendirilmiştir. Buna göre, haber sitelerinde küresel sağlık konusunda da haber içeriğini belirleyen önceliğin ilgili medya kurumunun yayın politikası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum görünüşte doğal gözükse de ortaya çıkardığı sonuçların dikkat çekici olduğu görülmektedir.

1. Covid-19 Salgınında Haber Siteleri ve Dijital Medyanın Rolü

Türkiye'deki haber sitelerini, farklı koşul ve amaçlara sahip oldukları için geleneksel medya sahiplerinin haber siteleri ve sadece internette faaliyet gösteren haber siteleri olarak sınıflandırmak mümkündür (Çevikel, 2004). Bununla birlikte sadece internette faaliyet gösteren haber siteleri de "ticari kaygısı habercilikten daha ön plana çıkabilen haberi siteleri" şeklinde bir alt başlığa ayırabilmek mümkündür. Web siteleri ziyaretçilerden gelir elde ederken ve haber siteleri de ziyaretçi çekmek için oldukça uygun bir yapıya sahiptir. Bu imkânı değerlendiren ve yayın politikasını bunun üzerine kuran haber siteleri de mevcuttur.

Geleneksel medya sahipleri, internet imkânına kavuştuktan sonra bu fırsatı değerlendirmiş ve aynı zamanda dijitalde de habercilik faaliyetlerine devam etmiştir. Bünyelerindeki geleneksel medyadaki habercilik için var olan haberleri dijital ortama aktarmış ve uyarlamıştır. (Özgen, 2000), 1996 yılında kurulan XN ise sadece internette faaliyet gösteren haber sitesi olarak bu konuda öncü durumdadır. XN kendi özgün içerik üretmemiş, diğer gazetelerin haberlerini dijitalde sunmuştur. Sonrasında da sadece internette faaliyet gösteren çeşitli haber siteleri, diğer haber sitelerinden derlemeler yaparak varlıklarını sürdürmüştür. (Çevikel, 2004). Günümüzde de bu yapıda haber siteleri bulunmaktadır. Haber siteleri, haber ajanslarına abone olmakta ve oradan haberleri almaktadır. Sonrasında bu haberleri düzenleyerek yayınlamaktadır. Kaynak aynı olduğu için çoğu zaman haber ajansı kaynaklı haberler neredeyse birbirlerinin aynısı olmaktadır. Bu da homojen bir haber içeriğini ortaya çıkarmaktadır (Michelstein ve Boczkowski, 2009, s. 568-569). Haberin aynı kaynaktan alınmasına rağmen çeşitli haber sitelerince oldukça farklı işlendiği de görülmektedir. Dolayısıyla bu durum, haber sitelerinin yayın politikalarını açıkça gözler önüne sermektedir.

Sadece internette faaliyet gösteren haber siteleri her ne kadar geleneksel medyaya göre giderleri daha az olsa da bunun yanında gelirleri de sınırlı ve çeşitli koşullara bağlıdır. Haber sitelerinin gelir kaynağı anasayfa veya haber içeriklerinde çeşitli yerlerde bulunabilen reklamlardır. Reklamın var olabilmesi için ise sitenin ziyaret edilmesi gerekmektedir. Sitenin ziyaret edilmesi için ise haberlerinin ilgi çekmesi gerekmektedir. Bu noktada haber siteleri bir döngüye girmektedir. Eğer ziyaret edilmezse ayakta kalamaz, ziyaret edilmek istiyorsa da habercilik ilkelerinden taviz vermesi gerekebilmektedir. Bu durum sadece taviz verme meselesi olmayabilir. Sadece ziyaret edilmeyi amaçlayan, içerik tarzını tamamen buna göre şekillendiren çöp haber siteleri diye adlandırılan haber siteleri de mevcuttur (Umur ve Koz, 2014). İnternetin getirdiği imkânlar özgürlük ve demokrasi için gerekli bazı koşulları sağlasa da yine aynı gerekçeler sebebiyle çeşitli sıkıntılar da yaşanabilmektedir. Çünkü denetlenebilirliği ve kontrol edilebilirliği diğer kitle iletişim araçlarına göre çok daha zordur. Bu da interneti suistimallere açık bir alan haline getirmiştir. Örneğin internet haberciliğinin geleneksel medyadan kendini ayıran özelliklerle çok daha bağımsız bir habercilik yapma imkânı varken yine siyasi-ekonomik ilişkiler kısıncasında kalabilmektedir. Diğer yandan internet haberciliğinde arama motorlarının algoritmaları da habercilik yaklaşımında önemli bir rol oynamaktadır. Haber siteleri, arama motorlarının algoritmalarına göre haber içeriğini düzenleyerek daha çok ziyaretçiye ve dolayısıyla gelire ulaşabilmektedir (Güzel ve Özmen, 2018). Bu gibi farklı kaygılar, haberin içeriğini

oldukça etkilemektedir.

Çin’de ortaya çıkan ve kısa sürede dünyaya yayılan Covid-19 virüsü, 11 Mart 2020’de Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Pandemi ilan edilen tarihte 114 ülkede 118 binden fazla vaka, 4291 ölüm sayıları açıklanmıştır (WHO, 2020). Bir seneye yakın geçen süreçte ise bu rakamlar; 104 milyon vaka ve 2 milyon ölüme ulaşmıştır (WHO, 2021). Türkiye de 2,5 milyon vaka ve 26 bin ölüm ile pandemiden oldukça etkilenmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021). Pandemiye karşı alınan kararların günlük hayata etkisine bakıldığında durumun ciddiyeti anlaşılmaktadır. Türkiye’de salgının yayılmasını önlemeye karşı alınan bazı tedbirler şu şekildedir: Belirli zamanlarda belirli kişiler için sokağa çıkma yasakları, maskesiz dolaşımın yasaklanması, seyahatlerin kısıtlanması, eğitimin uzaktan yapılması, çeşitli mekânların kısıtlanması şeklinde özetlenebilir (BBC Türkçe, 2020).

McLuhan’ın kitle iletişim araçları ile ilgili ortaya koyduğu küresel köy kavramı (McLuhan, 1962) günümüzde bu araçların dışında da geçerliliğini göstermiştir. İnsanların günlük hayatında kendi şehri veya ülkesiyle fiziksel olarak da sınırlı kalmadığının göstergelerinden biri Covid-19 virüsünün ülkeler arasında hızla ve kontrol edilemez bir şekilde yayılmasıdır. Virüsten birçok sıradan insan kaçamadığı gibi siyasetçisinden, sporcusuna kadar çeşitli konularda çok farklı kategorilerde yer alan insanlar da kaçamamıştır. Bu sırada kitle iletişim araçları da Covid-19 ile ilgili bilgileri salgın görülme-yen ülkelere iletmıştır ve toplumlar bundan erkenden haberdar hale gelmiştir. İlk günlerde Çin’den gelen birden yere düşen insanların görüntüleri internette yayılmış durumun vahameti konusunda hem fikir vermiş hem de çeşitli söylentilere sebep olmuştur. Vaka haritası sadece Çin ile sınırlıyken dahi bu konu küresel olarak takip edilmeye başlanmıştır. Önce vakaların farklı ülkelerde görülmesi, sonra ise şehirlerde görülmesi ile küresel sorun toplumlara ulaşmış ve aynı zamanda bölgeselleşmiştir. Türkiye, Covid-19 vakasının görüldüğü ilk ülkelerden olmaması sebebiyle ülkede vaka görülme-se de bu sayede hazırlanma imkânına sahip olan ülkeler arasındadır. Gelişmelerin küresel olarak takip edilmesi ise devam etmiştir. Çünkü birçok ülkede bu sorunu çözecek olan aşı ile ilgili çeşitli bilgiler bu sürecin gidişatı için oldukça önemlidir. Haber siteleri de Covid-19 ile ilgili haberleri sağlık kategorine koymak yerine buna özel kategori açarak konu ile ilgili gelişmeleri bu kategoriden anbean takip edilebilmesine olanak sağlamıştır. İnsanların salgın ile ilgili olarak; dünya genelindeki vaka sayıları, ülkelerin aldığı tedbirler, hükümetlerin vatandaşlara verdiği destekler, aşılardan üretimi, aşılardan kullanım izni ve aşı uygulamalarının sonuçları gibi birçok konuda özellikle internet olmak üzere kitle iletişim araçları sayesinde haberdar olması bu konuda yapılabilecek algı yönetimlerini kısıtlamıştır ancak ortadan kaldırmamıştır. Lippmann’ın öne sürdüğü ve sonrasında farklı kuramcılarının da üzerine çalıştığı gündem belirleme kuramı, özetle medyanın toplumun neyi nasıl düşüneceğini belirlediğini söylemektedir (Lippmann, 1949). McCombs ve Shaw ise bu etkinin doğrudan olmadığını, belirli diziler halinde bunun gerçekleştiğini söylemektedir (İrvan, 2001, s. 69). Buna göre önce haberdar etme ve farkındalık yaratma gerçekleşirken sonrasında bilgi edinme, son olarak da bunların davranışa yansımaları gerçekleşmektedir. Haber sitelerinin açtığı Covid-19 haber kategorilerinde sağladığı anlık gelişmeler, salgın sürecinin takibi açısından faydalı olmuştur. Bu çalışma için seçilen haber sitelerinde, dünyanın birçok yerindeki aşı ile ilgili gelişmelerin aktarıldığı ancak birbirinden farklı bir biçimde yansıtılarak gündem belirleme imkânlarının yansımaları açık bir şekilde görülmüştür.

2. Covid-19 Salgını ve Aşı Haberleri

Taylor (2019), pandemide 5 psikososyal durumun öne çıktığından bahsetmektedir. Bunlar; panik

ile alışverişe yönelme, stok yapma, virüse neden olduğu düşünülen ülkeye karşı alınan olumsuz tutum alma, endişe kaynaklı sağlık sistemini gereksiz meşgul etme, salgın ile ilgili alınan tedbirlere uymama, yanlış bilgi ve komplo teorilerinde artışır. Haber ve bilgi tarafında ise COVID-19 salgını ve 7/24 haber döngüsü, aşırı bilgi yüklenmesinin gerçek bir olasılık olduğu ve bazen kaçınılması zor olan bir sosyal bağlam yaratmıştır. Farklı haber medya kaynaklarından, halk sağlığı uzmanlarından ve politikacılardan virüsle ilgili çelişkili mesajlar da rahatsız edici olabilmektedir (Stainback, Hearne, ve Trieu, 2020, s.2).

Pandemi gibi küresel bir konuda sağlıklı bilgiye erişimin önemi bir kez de bu bilgi çağı koşullarında tecrübe edilmektedir. Özellikle internet aracılığı ile Covid-19 hakkında gerçekleşen yanlış veya eksik bilgilerin yayılımı, salgın ile mücadele sürecine en çok zarar veren konulardan biri olmuştur (Türkiye Bilimler Akademisi, 2020, s. 47). Dünya Sağlık Örgütü, pandeminin ilk zamanlarında çok fazla bilginin dolaşımında olduğu ve bunların arasında doğru olmayanlarının da fazlaca olduğunu belirterek, infodemi hakkında uyarıda bulunmuştur (WHO, 2020a). Infodemi kavramını ise kriz anında meydana gelen bazıları doğru, bazıları doğru olmayan aşırı bilgi birikimi olarak tanımlamaktadır. Infodeminin hızla yayıldığından, güvenilir bilgilere ulaşımın zorlaştırdığından söz etmektedir (WHO, 2020c). Dünya Sağlık Örgütü Genel direktörü Dr. Tedros, Guardian gazetesinde yer alan *“Koronavirüs hakkındaki yanlış bilgiler, bununla ilgili en bulaşıcı şey olabilir”* başlığına katılarak, mücadelenin sadece sağlık alanında olmadığını vurgulamış ve medyayla konu ile ilgili görüşme halinde olduklarını belirtmiştir (WHO, 2020b). Lasswell de bu benzetme gibi bir benzetme yapmış, medyanın kitleler üzerinde doğrudan ve güçlü bir etkisi olduğunu belirterek hipodermik iğne modelini geliştirmiştir (Yaylagül, 2006, s. 45-56). Buna modele göre medya, bir konu ile ilgili kitlelerin tutumlarında doğrudan bir yönlendirme, bir diğer deyişle bir tutumu enjekte edebilmektedir. Covid-19 salgınında da medyada farklı yönlendirmeler karşımıza çıkmaktadır. Bu yönlendirmelerden yanlış bilgi ve komplo teorilerinin kitleler üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir.

Yapılan bir araştırmanın (Infodemi, 2020) bulgularına göre, yaşanan Covid-19 salgını ile ilgili yanlış/bilinmeyen bilgi veya komplo teorileri oldukça yaygın gözükmetedir. Bu tutumun ortaya çıkmasında medyanın payı oldukça yüksektir. Araştırmaya göre yalan haberle karşılaşılın ortamların %74,9'u; televizyon haberleri, televizyon tartışma programları, Facebook, Twitter, Youtube ve gazeteler/gazetelerin internet haber siteleridir. Araştırmada bulgularında yer alan bazı iddialar ve bu iddialara katılma oranları şöyledir: Dünyada halkın hiç haberdar olmadığı çok önemli şeyler olduğuna inanıyorum %77, birbiriyle ilişkisiz gibi görülen olayların çoğunlukla gizli eylemlerin sonucu olduğuna inanırım %51,2, Covid-19 ABD ya da Çin gibi büyük güçlerin geliştirdiği bir biyolojik silahtır %55,5, Covid-19'un tedavisi bulunmuştur ama sadece zenginler kullanabilmektedir %33, işkembe, kelle paça çorbası gibi besinler bağışıklık sisteminizi güçlendirip Covid-19'a yakalanmanızı engeller %49,5, Türkiye'de yaşayanların genetik yapısı Covid-19'a yakalanmalarını engelliyor %15,4.

Oluşan bilgi karmaşası konuya etki eden unsurlara güveni de etkilemektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne güven %45,1 iken, Sağlık Bakanlığı'na güven ise %57'dir. Bu güvensizlik, salgını bitirmede en önemli araçlardan biri olan aşılar da yansımıştır. Aşılar karşı güvensizlik genel olarak yüksek orandayken bu durum, ülkelere göre de değişmektedir. Bazı ülkelerin aşı üretmesi durumunda kullanırım diyenlerin oranı sırasıyla: Türkiye %58,2, Almanya %39,3, ABD %30,8, Rusya %29, Çin %28,8. Kullanmam diyenlerin oranı sırasıyla: Çin %71,2, Rusya %71, ABD %69,2, Almanya %60,7, Türkiye %41,8. Bu bilgiler doğrultusunda, aşıya genel olarak güvenin düşük olduğu görülürken özellikle bazı ülkelerin ürettiği/üreteceği aşılar karşı net bir olumsuz tutum görülmektedir. Bu sonuçlarda doğrudan olmasa

da medyanın bir payı vardır. Ancak bu olumsuz sonucu değiştirmede de medyanın etkili olabileceği açıktır. Pandemi sürecinde haberleri takip etme isteği %75,8 oranında artmıştır (Karataş, 2020). Aynı zamanda bu süreçte her yaş grubunun haberleri yüksek oranda dijitalden takip ettiği görülmektedir (Kesgin ve Durak, 2021). Covid-19 ile ilgili gelişmelerden haberdar olma konusunda ise tüm yaş grupları haberdar olduklarını belirtmişlerdir (Kesgin ve Durak, 2021).

Yapılan bir çalışmada (Hayes ve Clerk, 2020), aşı ile ilgili olumlu haberlerin insanlarda aşı olma niyetini artırdığını göstermiştir. Aşı ile ilgili olumlu haberlerin umudu da artırdığı ve kaderciliği azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun da salgına karşı alınan tedbirlere uyumda kendisini göstereceği belirtilmiştir. Fakat yanlış ve abartı seviyede bir umut vermenin sonunda ruhsal olarak daha büyük sorunlar doğurabileceğine de değinilmiştir. Dolayısıyla haberlerin aşı konusundaki etkisi ortadadır. Ancak habere yaklaşım, bu etkiyi olumlu veya olumsuz bir şekilde değiştirebilmektedir. Haberler, toplumun aşı ile ilgili tutumunda belirleyici olan etmenlerdendir. Tek başına algı yaratabilme olanağı ile birlikte özellikle sağlık alanında uzman veya kanaat önderleri, haberler aracılığıyla kitlelere ulaşmaktadır. Türkçe literatürde Covid-19 aşılı ile farklı alanlarda birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak Covid-19 aşılı ile ilgili haberler hakkında bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışma haber sitelerinin Covid-19 aşılına yönelik tutumu ile ilgili önemli sonuçlar içermesi ve literatürde benzer bir çalışmanın olmaması yönünden alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda haber sitelerinin olağanüstü koşullardaki yayın politikalarının haber içeriklerine ne kadar yansıdığı ve de bunun olası sonuçlarının gösterilmesi çalışmayı önemli kılmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, metinden çıkarılan sonuçların bazı işlemler sonrasında ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir (Weber, 1989, s. 5). İçerik analizi ile sonuçların; somut, objektif ve yenilenebilir (Krippendorff, 1980, s. 25) bir biçimde ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın araştırma sorusu: Haber sitelerinin yayın politikaları Covid-19 aşılı ile ilgili yaptığı haberlerin içeriğine yansıyor mu? Çalışmanın hipotezi: Haber siteleri, Covid-19 salgını gibi küresel bir sağlık olayında dahi haber içeriklerine yayın politikalarını yansıtmaktadırlar.

Haber sitelerinin; sürekli aktif olmaları, haber sayılarında bir sınırın olmaması ve haber metninin uzunluğunda bir sınırın olmaması gibi yapısal özellikleri Covid-19 aşılı ile ilgili daha fazla ve detaylı veri toplamaya imkân sağlamaktadır. Karşılaştırmanın daha anlamlı olabilmesi için farklı yayın politikalarına ve koşullara sahip haber siteleri seçilmiştir. Sabah.com.tr ve Sözcü.com.tr farklı görüş, ideoloji ve yayın politikalarına sahip haber siteleridir. Sözcü.com.tr'de eleştirel yayın politikası öne çıkmaktadır. T24.com.tr sadece internette faaliyet gösteren ve büyük kurumlar dâhilinde olmayan bir haber sitesidir. İçeriğinde diğer haber sitelerinin köşe yazarlarına da yer verilmektedir. Bu nedenle T24.com.tr'de bu araştırmada yer almayan haber sitelerinden de içerikler bulundurması bu sitenin tercih edilmesi noktasında önemlidir. BBC.com/turkce ise uluslararası haber yayıncılığı yapan kurumun Türkiye temsilcisidir. Hem gelişmelerin uluslararası takip edilebilmesi hem de merkezi farklı bir ülke olması kaynaklı daha bağımsız olabilme imkanına sahip olması sebebiyle tercih edilmiştir. Toplanan verilerin girişi ve analizi için SPSS programı kullanılmıştır. Program dahilindeki tanımlayıcı tablolardan frekanslar ve çapraz tablolar ile toplanan verilerden daha anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen tablolar, bu çalışma için grafiklere dönüştürülmüştür.

Seçilen haber sitelerinde 10 Aralık 2020-30 Aralık 2021 tarihleri arasında Covid-19 aşılı ile ilgili

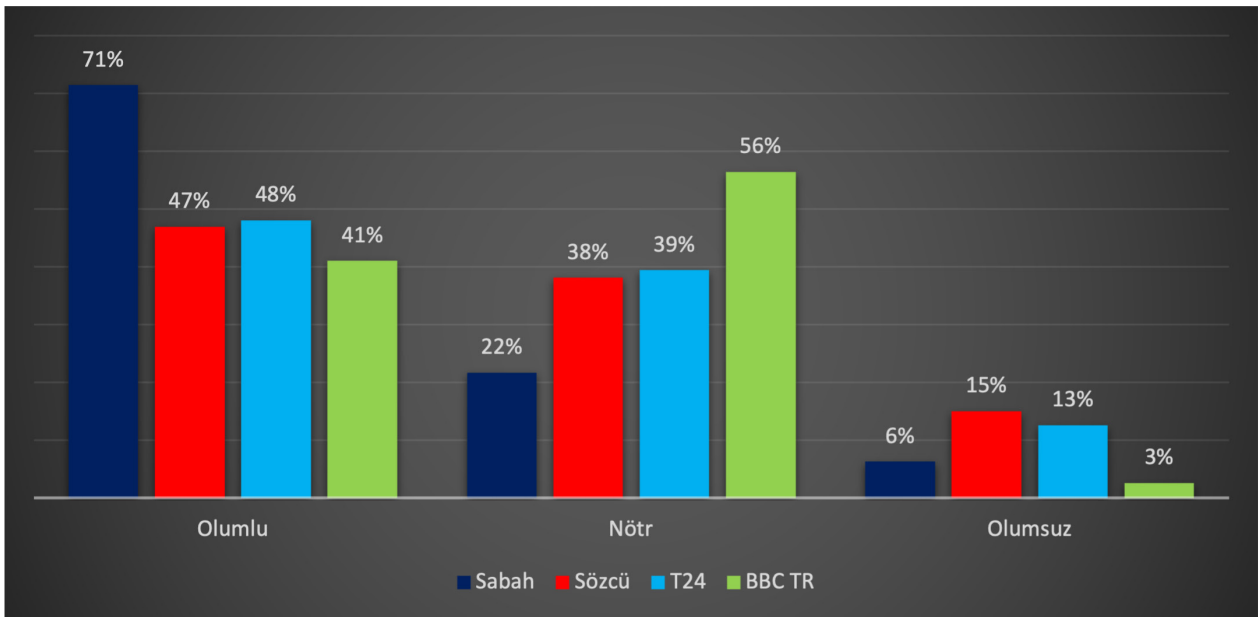
haberler ve köşe yazıları incelenmiştir. Araştırmanın başlangıcı için belirlenen 10 Aralık 2020 tarihinin seçilme sebebi, aşının Türkiye'ye 11 Aralık'ta geleceğinin yetkili makamlar tarafından dile getirilmesidir (BBC Türkçe, 2020a). Yapılan açıklamada, Türkiye'ye gelmesi planlanan aşının geldiğinde hemen uygulanmayacağı, önce testlerden geçeceğinden bahsedilmektedir. Haber siteleri; aşı ile ilgili testlerin gelişmelerini, dünyadaki aşı ile ilgili gelişmeleri, toplumun aşı hakkındaki görüşleri ve köşe yazarlarının aşı hakkındaki görüşlerini yansıtmıştır. Çalışmada, haber sitelerinin Covid-19 aşıları ile ilgili yaptığı haberlerin karşılaştırılması yapılarak yaklaşımları ve olağan sonuçlarına ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmada, haber sitelerinin Covid-19 ile ilgili yaptığı haberlere yayın politikaları etki ediyor mu, hangi konularda etki ediyor ve bunların olası sonuçları nelerdir sorularına yanıtlar aranmıştır.

4. Bulgular ve Değerlendirme

Tablo 1. Haber Sitelerinin Toplam Aşı Haberi Sayıları ve Günlük Ortalamaları

Haber Sitesi	Haber Sayısı	Günlük Ortalama Haber Sayısı
Sabah	188	9,4
Sözcü	147	7,3
T24	127	6,3
BBC Türkçe	39	1,9
Toplam	501	25,05

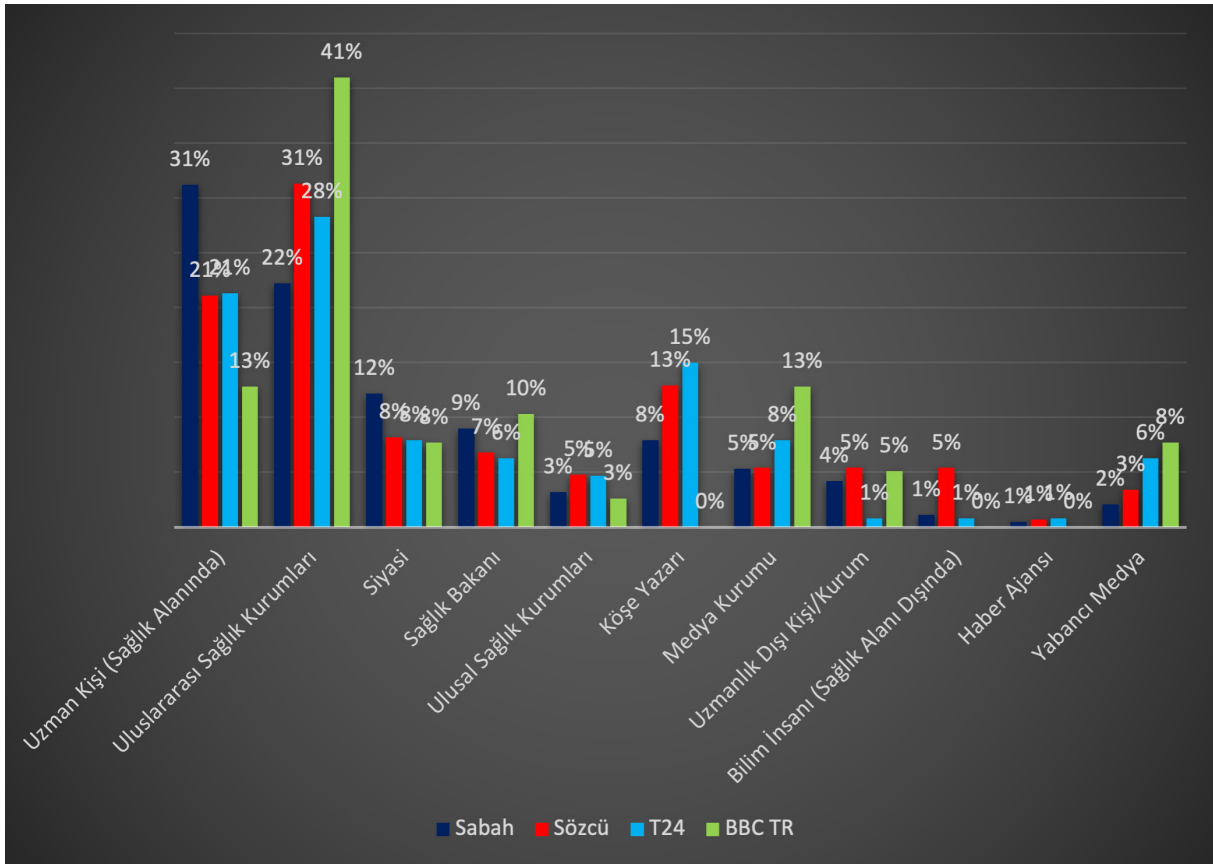
Seçilen haber sitelerinde belirlenen günler dâhilinde yapılan haberlere bakıldığında 3 haber sitesinin aşı ile ilgili haberlere günlük olarak oldukça fazla yer verdiğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla haber sitelerinin aşı ile ilgili gelişmeleri her ne sebeple olursa olsun gündeminde olduğu, buna önem verdiği görülmektedir. BBC.com/turkce, diğer haber sitelerinin aksine aşı ile ilgili haber değeri taşıyan gelişmeleri ayrı ayrı haberlerde sunmak yerine tek bir haberde toplaması sebebiyle haber ortalaması düşük kalmaktadır. Aşı ile ilgili en çok habere yer veren site Sabah.com.tr'dir, onu sırasıyla; Sözcü.com.tr, T24.com.tr ve BBC.com/turkce izlemektedir. Seçilen 4 haber sitesinin aşı ile ilgili günlük haber ortalaması 25,05'tir. Bu yüksek ortalama, Covid-19 aşıları ilgili yapılan haberlerde veri toplamak için haber sitelerinin uygunluğunu göstermektedir.

Şekil 1. Aşı ile İlgili Haberin İçeriği

İncelenen haberlerde, haberlerin içeriği Covid-19 aşısına karşı olumlu, nötr ve olumsuz olarak kategorize edilmiştir. Olumlu yaklaşıma sahip haberlerin içeriğinde; aşının gerekli olduğu, uzmanlar dâhil çeşitli kimselerce önerildiği, olumlu test veya faz çalışmaları ve aşı olan kişilerin haberleri yer almaktadır. Nötr yaklaşıma sahip haberlerin içeriğinde sadece aşı ile ilgili üretilmesi, dağıtılması, izinlerinin alınması gibi sıradan gelişmeler yer almaktadır. Olumsuz yaklaşan haberlerin içeriğinde ise; olumsuz test ve faz çalışmaları, aşı kaynaklı yaşanan rahatsızlık, alerjik reaksiyonlar gibi olumsuz gelişmeler, aşının yaratacağı yan etki veya çeşitli bilinmezlikler yer almıştır.

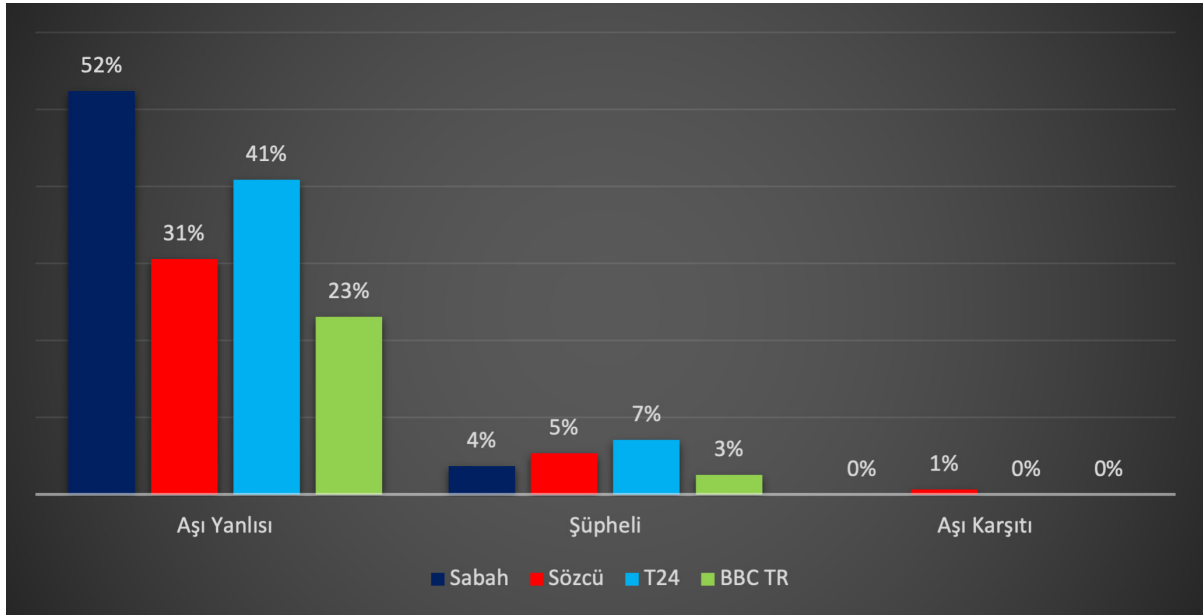
Aşı ile ilgili haberlere olumlu yaklaşıma bakıldığında Sözcü.com.tr, T24.com.tr ve BBC.com/turkce'nin oranları birbirlerine daha yakın iken Sabah.com.tr onlardan ayrılmaktadır. Sabah.com.tr, aşı ile ilgili olumlu haberler vermenin yanı sıra haberin sunuş biçimi de diğerlerine oranla daha olumludur. Sabah.com.tr'nin olumsuz yaklaştığı tüm haberler farklı ülkelerle ilgili olmaktadır. Yurt içindeki aşı konusunda olumsuz bir yaklaşımı bulunmamaktadır. Araştırmada eleştirel haberciliği temsil eden Sözcü.com.tr gazetesine bakıldığında bu tutumuna karşın olumsuz haber oranı %15 ile düşük sayılabilecek bir seviyede olsa da en olumsuz yaklaşan haber sitesi olmaktadır. Haber içeriklerine bakıldığında bu olumsuz yaklaşımın sebebi olarak aşından ziyade hükümet politikalarına güvenmeme kaynaklı olduğu görülmektedir. Bağımsız haber sitesi olarak T24.com.tr'nin, aşı haberlerinde Sözcü.com.tr'ye yakın bir durumda olduğu görülürken, BBC.com/turkce'nin haberlerinde nötr yaklaşım öne çıkmaktadır. Her haber sitesinde olumlu ve sonrasında nötr haber sayısı çoğunluktadır. Kategori olarak bakıldığında ise aşı ile ilgili en olumlu haber içeriğine sahip haber sitesi Sabah.com.tr, en fazla olumsuz haberin yer aldığı haber sitesi Sözcü.com.tr, en nötr haber içeriğine sahip haber sitesi ise BBC.com/turkce'dir.

Şekil 2. Aşı ile İlgili Haberin Kaynağı

Araştırmada kaynak olarak haber sitesinin ilgili haberde belirttiği kaynak değil, haberin içeriğinde geçen, haberi oluşturan bilginin kaynağı alınmıştır. Genel olarak bakıldığında aşı ile ilgili haberlerde haber siteleri en çok sağlık alanında uzmanlara ve uluslararası sağlık kurumlarına yer vermiştir. Farklı ülkelerin sağlık kurumları da uluslararası sağlık kurumları kategorisine dâhil edilmiştir. Sağlık bakanı, şahsi görüşlerden ziyade aşı ile ilgili gelişmeleri aktardığı için siyasi olarak sınıflandırılmamıştır. Köşe yazarları, medya kurumu, yabancı medya ve haber ajansı oranlarına bakıldığında ayrı ayrı düşük olarak gözükseler de medya çatısı altında birleştirilirse yüksek oranda var oldukları görülmektedir. Benzer durum siyasi, sağlık bakanı ve ulusal sağlık kurumlarında da geçerlidir. Aşı konusunda siyasi kişi/kurumların ve medya kurumlarının haberin kaynağı olması demek, olumlu veya olumsuz bazı net olarak taraf olan görüşlerin aktarılması ve de bunların okuyucuları ister istemez yönlendirmesi demektir. Medyanın güçlerinden biri de zaten bu olmaktadır. Tabloya genel olarak bakıldığında sağlık alanında uzman kişi ve uluslararası sağlık kurumlarının yüksek oranda olması sebebiyle sonuç olumlu gözükmektedir. Ancak bu değerlendirme tek başına yeterli ve sağlıklı olmamaktadır. Diğer tablolar ile birlikte değerlendirildiğinde farklı anlamlar kazanmaktadır.

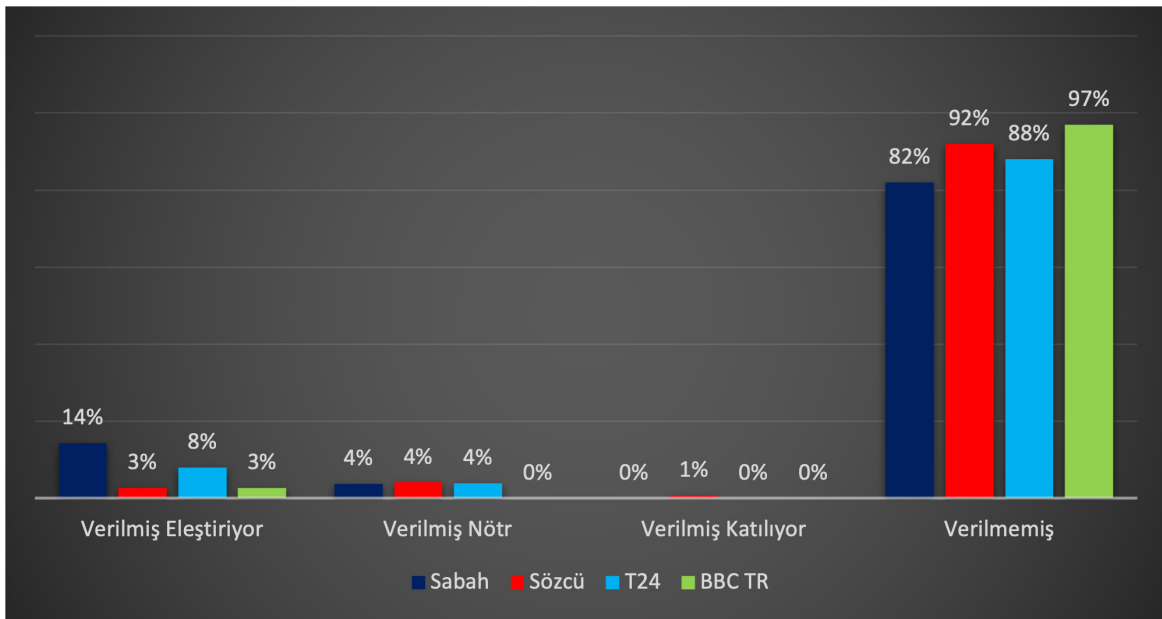
Bu tabloda Sabah.com.tr'nin diğer haber sitelerinden ya en çok ya da en az olacak şekilde ayrıldığı görülmektedir. Haber kaynağı olarak Sabah.com.tr'de en çok uzman kişi yer alırken Sözcü.com.tr, T24.com.tr ve BBC.com/turkce'de uluslararası sağlık kurumları yer almıştır. Sabah.com.tr ise uluslararası sağlık kurumlarına en az yer veren haber sitesidir. Sabah.com.tr diğer haber sitelerine oranla siyasilere daha fazla yer vermiştir. Haber sitelerinin köşe yazarları arasında da Covid-19 açısından bahsedenlerde Sabah.com.tr oranı diğerlerinden daha azdır. Yabancı medyanın haber kaynağı olduğu haberlerde de Sabah.com.tr diğer haber sitelerine göre daha düşük orana sahiptir.

Şekil 3. Aşığı Tavsiye

Haber sitelerinde aşı karşıtı olmaya yönlendirebilecek haber neredeyse bulunmamaktadır. Ancak en aşı yanlısı olan ve aşıya olumlu yaklaşan Sabah.com.tr'nin de aşıya şüpheli yaklaşan haberleri bulunmaktadır. T24.com.tr'nin aşıya şüpheli yaklaşan haberlerinin sayısının diğerlerinden yüksek olmasının sebebi, kendi haberleri dışında diğer haber sitelerinin de haber veya köşe yazılarını aktarmasından kaynaklanmaktadır. Seçilen 4 haber sitesinde bulunan aşı ile ilgili haberlerde aşı olma yanlısı içeriğe sahip haberlerin ortalaması %36,7'dir.

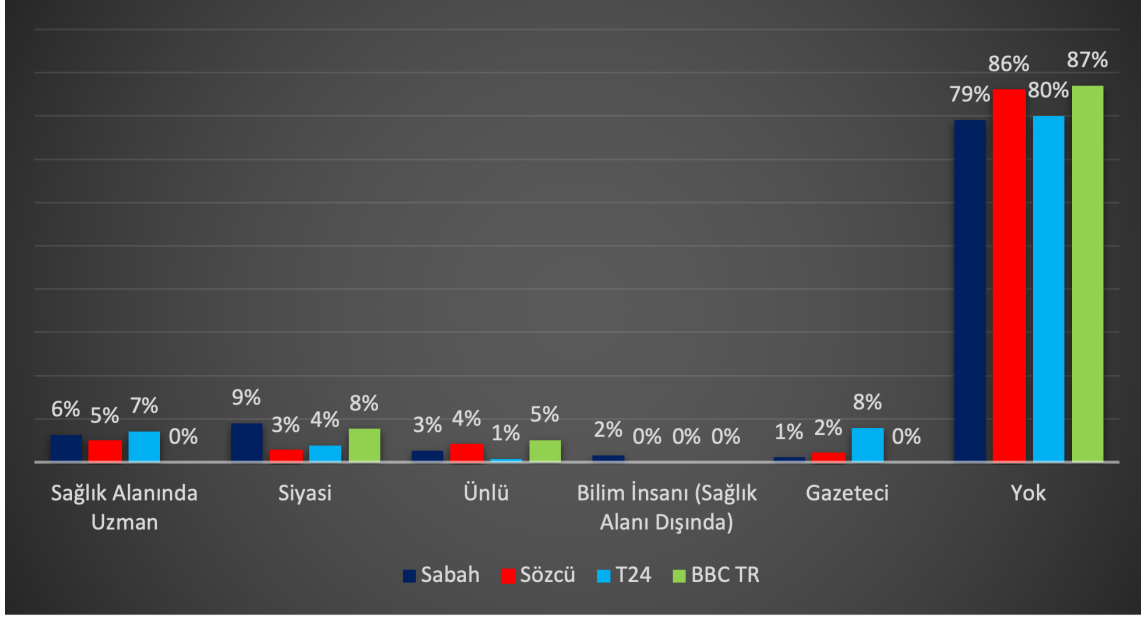
Aşı yanlısı haber içeriklerinde Sabah.com.tr'nin %52 oran ile ilk sırada olduğu görülmektedir. Aynı zamanda %4 şüpheli yaklaşım oranıyla en düşük 2. şüpheli yaklaşıma sahip haber sitesidir. T24 %7 ile aşı haberlerine en yüksek şüpheli yaklaşımla öne çıkmaktadır. Ancak %41 oranındaki olumlu yaklaşımı ile de aynı zamanda en olumlu yaklaşan 2. haber sitesidir. Sözcü.com.tr aşı karşıtlığı içeren habere yer veren tek haber sitesi olarak öne çıkmaktadır. Ancak oran oldukça düşüktür. Dolayısıyla aşı karşıtlığını desteklemesinden söz edilememektedir. BBC.com/turkce ise hem aşı yanlısı hem de şüpheli kategorilerinde en az habere sahip haber sitesidir. Çünkü BBC.com/turkce'nin aşı haberleri ile ilgili tutumu, gelişmeleri aktarmakla sınırlı olduğu görülmektedir. Diğer sitelerde özellikle köşe yazarları şahsi düşünce ve deneyimlerini belirttikleri için bunun oranları tabloya daha fazla yansımıştır, BBC.com/turkce'de ise köşe yazarları bulunmamaktadır.

Şekil 4. Aşı Karşıtı İddialara Yer Verilme Durumu

Aşı konusunda en önemli durumlardan biri toplumun aşılardaki tutumudur. Konuyla ilgili haberlerde sağlık alanında uzmanların da belirttiği gibi toplumun genelinde aşılarda çeşitli endişeler mevcuttur. Aşı karşıtı iddialar her ne kadar medyada kendine az yer bulsa da kişisel medyalara dönüşen sosyal medyada oldukça yer bulmakta, yayılmakta ve konuşulmaktadır. Bu sebeple medyada aşı karşıtlarının ortaya attığı argümanlara yanıt vermek hem toplum hem de sağlık çalışanları için oldukça faydalı olması beklenmektedir. Genel olarak aşı karşıtı iddialara az yer verildiği gözükmemektedir. Sitelerin çok fazla haber girmesinden dolayı tablodaki oranlara böyle yansıdığı da göz ardı edilmemelidir.

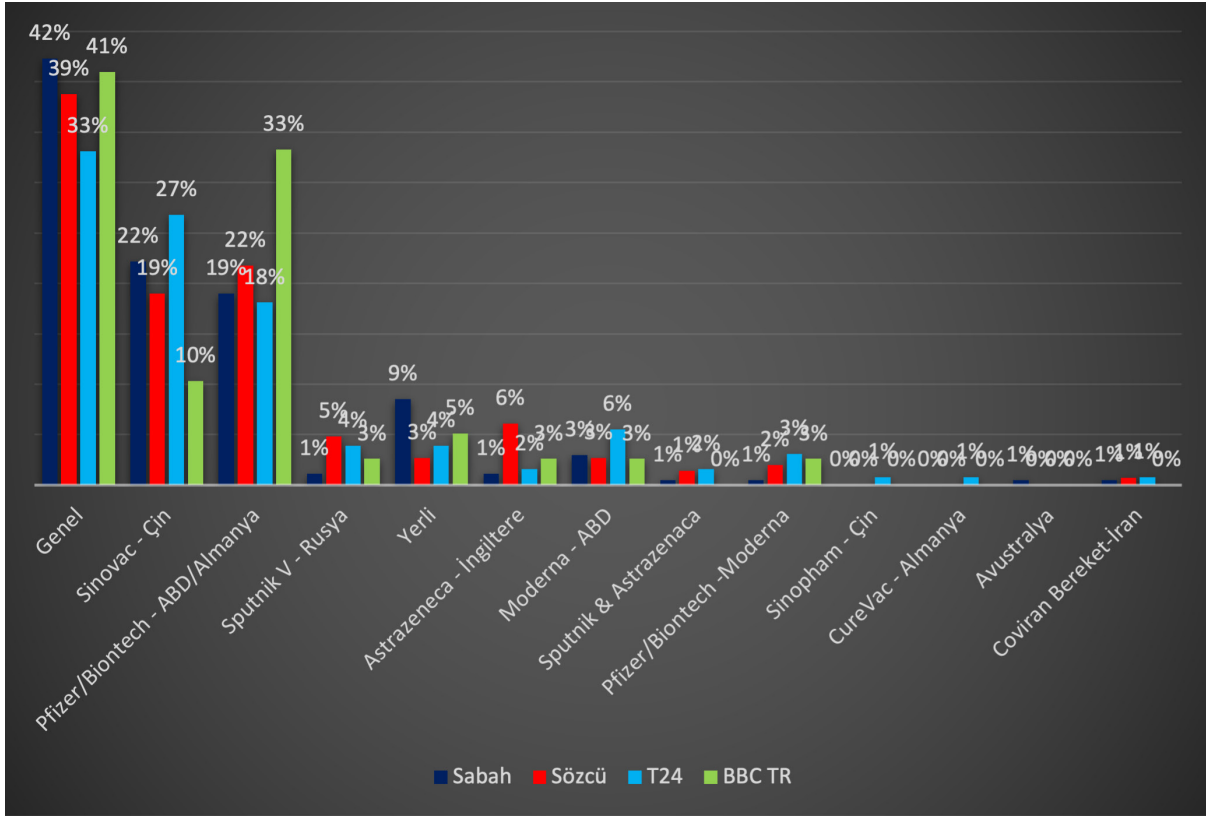
Sabah.com.tr aşı karşıtı iddialara en çok yer veren ve bu iddiaları eleştiren haber sitesi olarak öne çıkmaktadır. BBC.com/turkce ise aşı karşıtı iddialara en az yer veren haber sitesidir. Yer verdiği aşı karşıtı iddialarının tamamı eleştireldir. Sozcu.com.tr yer verdiği aşı karşıtı iddiaları diğer sitelere göre daha az eleştiren ve hatta çok düşük oranda da olsa katıldığını belirten haberlere yer vermiştir. T24.com.tr'de ise haberlerinde yer bulan aşı karşıtı iddiaların daha çok eleştirel olduğu görülmektedir. Aşı karşıtı iddialara yer verip bunlara nötr yaklaşma oranı Sabah.com.tr, Sözcü.com.tr ve T24.com.tr'de aynıdır.

Şekil 5. Aşı Yaptıracağını veya Yaptırdığını Söyleyen Kişi

Kanaat önderi olarak da adlandırılabilen kişiler veya konuyla ilgili güven verebilecek bazı kişiler, topluma aşılarda fikirler vererek örnek olabilme, yol gösterebilme imkânlarına sahiptir. Haberlerin içeriğine bakıldığında bu sınıflandırmalar ortaya konulmuştur. Sonuçlara göre haberde yer alan sağlık alanında uzmanlar aynı zamanda söylediklerinin arkasında olduklarını göstererek kendilerinin de aşı yaptıracağını veya yaptırdıklarını belirtmiştir. Farklı ülkelerin siyasileri de dâhil olmak üzere siyasiler de topluma güven sağlaması için kendilerinin de aşı yaptıracağını veya yaptırdıklarını belirtmiştir. Köşe yazarlarının da köşelerinde yaptırdığı aşıdan ve ilgili süreçten bahsederek bu konuda toplumu bilgilendirmişlerdir. Yine de genel olarak bizzat aşı olan -Türkiye’de sadece test amaçlı gönüllü olanlar- veya olacağını söyleyerek haberlere yansıyan, bu konuda öncü olan kişilerin oldukça az olduğu görülmektedir.

Aynı günlerde aynı kişiler aşı yaptırdığı veya yaptıracığı ile ilgili açıklamalarda bulunmuş olsa da bunun haber sitelerine yansımaları farklı oranlarda olmuştur. Sabah.com.tr’de en çok siyasilerin bu konudaki haberlerine rastlanırken, T24.com.tr’de sağlık alanında uzmanların ve gazetecilerin ön plana çıktığı, BBC.com/turkce’de ise ünlülerin ön plana çıktığı görülmüştür. Sözcü.com.tr’nin ilk sırada bulunduğu kategori olmasa da sağlık alanında uzman ve ünlü kategorisindeki oranı önde gelmektedir.

Şekil 6. Aşı İsmi ve Ülkesi

Aşı haberlerine bakıldığında genellikle bir şirketin ürettiği aşıdan ziyade genel olarak isim verilmeden Covid-19 aşısı üzerine haberlerin işlendiği görülmektedir. Aşılar bakıldığında, bu araştırma sırasında birçok aşı onay almış ve uygulanıyor olsa da Sinovac ve Pfizer/Biontech aşısının, diğerlerine göre çok daha ön planda olduğu görülmektedir. Araştırma sırasında Türkiye’de her ne kadar kesin olarak anlaşılmiş ve uygulanacak olan aşı Sinovac olsa da uygulanacağı belli olmayan Pfizer/Biontech aşısı da kendine oldukça yer bulmuştur. Bunda aşığı geliştiren şirketin sahiplerinin Türk kökenli bilim insanları olmasının önemli bir payı vardır. Bu aşılarından sonra daha tüm işlemleri bitmemiş olmasına rağmen yerli aşı da haberlerde kendine yer bulmuştur. İlk iki sıradaki aşının dışında Sabah.com.tr’de yerli aşı, Sözcü.com.tr’de Astrazenaca, T24.com.tr’de Moderna’nın geliştirdiği aşının haberlerinin oranlarının diğer haber sitelerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Haberlerde en sık geçen iki aşıdan biri olan Sinovac aşısına sırasıyla; T24.com.tr, Sabah.com.tr, Sözcü.com.tr ve BBC.com/turkce haber siteleri, Pfizer/Biontech aşısına ise sırasıyla; BBC.com/turkce, Sozcu.com.tr, Sabah.com.tr ve T24.com.tr yer vermiştir.

Sonuç

İnternet haber siteleri, erişilen bilgileri anında haberleştirebilme özelliği ve ziyaretçi çekebilme gerekliliğinden ötürü sürekli aktif haldedir. Aşıların; üretim, onay, uygulama süreci ve uzmanların açıklamaları da haber sitelerinde kendilerine oldukça yer bulmuştur. Sabah.com.tr, Sözcü.com.tr ve T24.com.tr'nin günlük haber ortalaması 7,7'dir. BBC.com/turkce'nin aşı ile ilgili günlük haber ortalaması diğer sitelere göre düşüktür ancak incelendiğinde diğer haber sitelerinin ayrı ayrı haberlerde verdiği içeriği BBC'nin tek haberde toplayarak verdiği görülmektedir. BBC.com/turkce, sitesinde reklam bulundurmadığı ve dolayısıyla ziyaretçi sayısı kaygısı olmadığı için diğerlerinden bu şekilde ayrılmaktadır.

Söz konusu küresel bir salgın gibi tüm insanlığın ortak bir sorunu olduğunda beklenen biraz daha uzlaşmış bir ortamdır. Fakat sonuçlara bakıldığında bunun dahi uzlaşma için yeterli olmadığı görülmektedir. Geleneksel medya kurumlarının bünyesindeki haber sitelerinde, ilgili kurumlarının ideolojilerinin yansımalarını aşı haberlerinde de görmek mümkündür. Bir taraf aşı konusunda atılan adımları destekleyen bir yayın politikası izlerken diğer taraf siyasi güvensizlik sebebiyle aşya da mesafeli yaklaşmaktadır. Bağımsız haber sitesi ve uluslararası haber kurumunun Türkiye ayağında da bu tür ortak bir uzlaşma görülmemektedir. Her haber sitesi haber kaynağı olarak sağlık alanında uzmanlara yer verse de bu uzmanlar arasında kendi yayın politikasına yakın olanların görüşlerine yer verdiği dikkat çekmektedir. Dolayısıyla haberin güvenilirliğini artıran "uzman görüşü" kavramının haberlerdeki güven değeri azalmaktadır. Benzer durum haberlerde yer verilen aşının şirketi veya ülkesi için de geçerlidir. Seçilen haber siteleri, genel olarak bazı aşular üzerinde açıkça çok daha fazla haber yaptığı görülmüştür. Örneğin seçilen 4 haber sitesinde de büyük bir farkla Sinovac ve Pfizer/Biontech aşularını öne çıkarmaktadır. Ancak bunun dışında Sabah.com.tr'nin yerli aşı konusunda diğerlerine göre daha fazla habere yer verdiği görülmüştür. Haber sitelerinin aşı karşıtı iddialara yanıt veren haberlere az yer vermesinde ise asıl ortadaki belirsizliği önleme gücünü elinde bulunduran haberciliğin, öncelikli amaçlarının bu olmadığını göstermektedir. Konu ile ilgili oldukça fazla haberin yapılmasına, birçok uzmana yer verilmesine rağmen toplum hâlâ güvensizlikler yaşamakta ve komplo teorileri kendilerine yer bulmaktadır.

Haberin gerçeğin bir inşası olduğu ve anlamın egemen güçlerce üretimi yaklaşımları ile de birlikte aşı konusunda medyanın ne kadar belirleyici olduğunu görmek mümkündür (Neumann, 1998: 170-180; Schiller, 2005). Söz konusu aşular ve zaman değişse de aşı karşıtlığı nedenlerinde bir benzerlik mevcuttur, bu nedenler arasında da medyanın tutumu vardır (Brown ve diğerleri, 2010; Yağub ve diğerleri, 2014; İltis, 2020; The Lancet Child Adolescent Health, 2019; Hasar ve diğerleri, 2021). Dolayısıyla medyanın tutumu aşının güvenilirliği ve toplumsal sağlık bakımından önemlidir. Elde edilen bulgular haber sitelerinin aşı gibi toplum sağlığını ilgilendiren durumlarda yayın politikalarına uygun davrandıkları yönündedir. Haber siteleri (sadece haberler de denebilir) aşı gibi toplum sağlığını ilgilendiren konularda yayın politikalarından ziyade toplumun faydasının öncelik verildiği ortak bir akıl ile hareket etmelidir.

Kaynakça

- Brown, K. F., Kroll, J. S., Hudson, M. J., Ramsay, M., Green, J., Long, S. J., ... & Sevdalis, N. (2010). Factors underlying parental decisions about combination childhood vaccinations including MMR: a systematic review. *Vaccine*, 28(26), 4235-4248.
- Çevikel, T. (2004). Türkçe Haber Siteleri ve Türkiye'de İnternet Gazeteciliğinin Gelişimini Sınırlayan Faktörler. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, (1).
- Güzel, M. & Özmen, K. (2018). Google Tekelinde Haberciliğin Dönüşümü. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (29), 206-229. DOI: 10.31123/akil.401011
- Hasar, M., Özer, Z. Y., & Bozdemir, N. Aşı reddi nedenleri ve aşilar hakkındaki görüşler. *Cukurova Medical Journal*, 46(1), 166-176.
- Hayes, J. & Clerk, L. (2020). A double-shot against COVID-19? Hope for a vaccine increases mitigation intentions and emotional well-being by reducing fatalism. 10.31219/osf.io/seht3.
- İlter, H. (2020). Konya ilinde çocukluk çağı aşı reddi konusunda anne-baba görüşleri ve aşilamayı etkileyen faktörler. Doktora tezi.
- İrvan, S. (2001). Gündem Belirleme Yaklaşımının Genel Bir Değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi İletişim*, 9, 69-106.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-17.
- Kesgin & Durak (2021). Salgın ve Demografi: Yaş Gruplarına Göre COVID-19 Pandemisine Yönelik Algı ve Tutumlar. *İnsan ve Medeniyet Hareketi*, 3(1), 6-23.
- Lippmann, W. (1949) *Public Opinion*, İkinci Baskı, New York: The Free Pres.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187, <https://doi.org/10.1086/267990>
- McLuhan M. (1962), *The Gutenberg Galaxy*, London: Routledge.
- Mitchelstein, E., & Boczkowski, P. J. (2009). Between tradition and change: A review of recent research on online news production. *Journalism*, 10(5), 562-586, <https://doi.org/10.1177/1464884909106533>.
- Neumann, E.N. (1998). *Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi*. Çev. M. Özkök, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Özgen, M. (2000). İnternet ve Türkiye'de internet gazeteciliği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0 (10).
- Schiller, H. (2005). *Zihin Yönlendirenler*. Çev. C. Cerit, İstanbul: Pınar Yayınları
- Stainback, K., Hearne, B. N., & Trieu, M. M. (2020). COVID-19 and the 24/7 News Cycle: Does COVID-19 News Exposure Affect Mental Health?. *Socius*, 6, <https://doi.org/10.1177/2378023120969339>.
- Taylor, S. (2019). *The psychology of pandemics: Preparing for the next global outbreak of infectious disease*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- The Lancet Child Adolescent Health (2019). Vaccine hesitancy: a generation at risk. *The Lancet. Child & adolescent health*, 3(5), 281. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(19\)30092-6](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(19)30092-6)
- Türkiye Bilimler Akademisi (2020). Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

Umur, I., & Koz, K. A. (2014). Çöp Yığınlarında Haber Aramak: İnternet Gazeteciliği Üzerine Bir Çalışma. *Humanities Sciences*, 9(2), 27-43.

Yaqub, O., Castle-Clarke, S., Sevdalis, N., & Chataway, J. (2014). Attitudes to vaccination: a critical review. *Social science & medicine*, 112, 1-11.

Yaylagül, L. (2006). *Kitle İletişim Kuramları*, Dipnot Yayınları.

İnternet Kaynakları

BBC Türkçe (2020). Koronavirüs: Adım adım Türkiye'nin Covid-19'la mücadelesi <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52899914> adresinden 05.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

BBC Türkçe (2020a). Sağlık Bakanı Koca: Aşıların ilk kısmı 11 Aralık'tan sonra gelecek, önce sağlık çalışanları aşılanacak, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-55162155> adresinden 05.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

İnfodemi (2020). "İnfodemi" ile Etkin Mücadele İçin Bireylerin Yanlış Bilgi Karşısındaki Tutumlarının ve Bu Tutumların Belirleyicilerinin Araştırılması: Covid-19 Örneği. <https://drive.google.com/file/d/1SOC2xH9FHFBfC6gkl8qsCydGpY1BgiXE/view> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

Reuters (2020). Reuters Institute Digital News Report 2020. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

TC Sağlık Bakanlığı, (2021). COVID-19 BİLGİLENDİRME SAYFASI. <https://covid19.saglik.gov.tr/> adresinden 05.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

WHO (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020 <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

WHO (2020a). Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report - 13. <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200202-sitrep-13-ncov-v3.pdf> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

WHO (2020b). Director-General's remarks at the media briefing on 2019 novel coronavirus on 8 February 2020 <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/director-general-s-remarks-at-the-media-briefing-on-2019-novel-coronavirus---8-february-2020> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

WHO (2020c). 1st WHO Infodemiology Conference. <https://www.who.int/news-room/events/detail/2020/06/30/default-calendar/1st-who-infodemiology-conference> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

WHO (2021). WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. <https://covid19.who.int/> adresinden 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Purpose of Research

The media's information function becomes even more important when it comes to health. It is vital that the public is properly informed about health. Covid 19 outbreak affects the whole world and causes deaths. News about the Covid 19 outbreak is widely covered in both mainstream media and digital media. Especially digital media emerges as an important medium in terms of receiving and disseminating information and news. News sites publish many news about the covid 19 outbreak. Covid 19 vaccine news has an important place in these news. Vaccine news and vaccine debate are increasing especially with the discovery of the vaccine. News about vaccines of different countries are published on news sites. It is very important to vaccinate people, especially to get rid of the epidemic and return to normal life. It is very important that the public is informed about the vaccine correctly in the beginning of a healthy vaccination process. In this regard, both traditional media and digital media have important responsibilities. In a situation that is very important for human health, such as vaccination, media with different ideologies should show the same sensitivity.

The aim of this study is to reveal what approaches news sites have on the Covid-19 vaccine and whether broadcast policies in a global health event are reflected in the news content. In this study, evaluations and determinations were made by collecting data on how the selected news sites covered vaccine news. The positive, neutral and negative content of the news about Covid-19 vaccines on the news sites, the source as a person or institution, whether the vaccine is recommended, including anti-vaccine claims and attitude towards these claims, information about the people who have or will have vaccination, which The content of the vaccine was evaluated under the headings such as which news site was featured more frequently.

Research Questions

The research question of the study is as follows: Are the publishing policies of news sites reflected in the content of the news about Covid-19 vaccines? The hypothesis of the research is that news sites reflect their broadcast policies to their news content in a global health event such as the Covid-19 outbreak.

Literature Review

There are studies on Covid-19 in the literature. However, there are no studies on Covid-19 vaccine news in Turkey. Therefore, this study will contribute to the literature.

Methodology

Content analysis method was used in this study. The data were analyzed using the SPSS program. Structural features of news sites such as the fact that they are constantly active, there is no limit in the number of news and there is no limit in the length of the news text allow to collect more and more detailed data on Covid-19 vaccines. News sites with different broadcasting policies and conditions were selected to make the comparison more meaningful. Various news websites broadcasting in Turkey were selected in the study. Sabah.com.tr and Sözcü.com.tr are news sites with different

ideologies and publishing policies. Critical publishing policy stands out in Sözcü.com.tr, T24.com.tr is a news site that only operates on the internet and is not included in major institutions. The columnists of other news sites are also included in its content. For this reason, it is important that T24.com.tr also contains content from news sites that are not included in this research, at the point of choosing this site. BBC.com/turkce is representative of Turkey's institutions engaged in international news broadcasting. It was preferred due to its ability to follow developments internationally and to be more independent due to the fact that it is a different country. News and columns on the Covid-19 vaccine were examined on selected news sites between December 10 and December 30. The reason for the election of December 10, the date set for the start of the study, the vaccine is raised by the competent authorities of coming to Turkey on December 11. News sites have reflected the developments in vaccine-related tests, vaccine-related developments in the world, public opinion on vaccination, and opinion of columnists about vaccination.

Results and Conclusion

Accordingly, it was concluded that the priority determining the news content on global health on news sites is the publication policy of the relevant media institution. Although this situation seems natural in appearance, it seems that the results it produces are remarkable. It is possible to see the reflections of the ideologies of the relevant institutions in the vaccine news on the news sites of traditional media institutions. While one party follows a broadcasting policy that supports the steps taken in vaccination, the other side also approaches the vaccine due to political distrust. There is no such common consensus on the independent news site and international news site. Although every news site includes experts in the field of health as a news source, it is noteworthy that these experts include the opinions of those who are close to their publishing policy.